

УДК 378:81

Корнієнко В. В.

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ПРИКЛАДНОЇ ЛІНГВІСТИКИ У КОНТЕКСТІ ІНТЕГРАЦІЇ НАУКОВИХ ГАЛУЗЕЙ

***Анотація.** У статті розглядаються історичні передумови виникнення і розвитку лінгвістики, прикладної лінгвістики та її розвиток щодо потреб суспільства. Виділено основні етапи розвитку прикладної лінгвістики. Розглянуто відмінності понять «лінгвістика прикладна» та «прикладна лінгвістика». Проаналізовано основні напрямки прикладної лінгвістики та розглянуто галузі їх застосування. Виділено основні тенденції розвитку прикладної лінгвістики в контексті інтеграції наукових галузей.*

***Ключові слова:** прикладна лінгвістика, лінгвістика прикладна, тенденції, інтеграція.*

Корниенко В. В.

СОВРЕМЕННЫЕ ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ ПРИКЛАДНОЙ ЛИНГВИСТИКИ В КОНТЕКСТЕ ИНТЕГРАЦИИ НАУЧНЫХ ОТРАСЛЕЙ

Аннотация. В статье рассматриваются исторические предпосылки возникновения и развития лингвистики, прикладной лингвистики и ее развитие относительно потребностей общества. Выделены основные этапы развития прикладной лингвистики. Рассмотрены отличия понятий «лингвистика прикладная» и «прикладная лингвистика». Проанализированы основные направления прикладной лингвистики и рассмотрены отрасли их применения. Выделены основные тенденции развития прикладной лингвистики в контексте интеграции научных отраслей.

Ключевые слова: прикладная лингвистика, лингвистика прикладная, тенденции, интеграция.

Korniienko V. V.

MODERN TENDENCIES OF APPLIED LINGUISTIC DEVELOPMENT IN THE CONTEXT OF SCIENTIFIC FIELD IMPLEMENTATION

Summary. The article deals with the historical background of the emergence and development of linguistics, applied linguistics and its development with respect to the needs of society. The basic stages of development of applied linguistics are carried out. The analysis of the historical stages of applied linguistics differences in formation, the concepts of «Applied Linguistics» and «Linguistics Applied» are considered. The main areas of applied linguistics are analyzed and the spheres for their application are considered. It is determined that the education in the field of linguistics can be divided into three main blocks: teacher training, translation studies and specialization in one way or another connected with the community of communications. The researches in recent decades, which are characterized by interdisciplinary cooperation of linguistics and other sciences, are studied. It is determined that the use of certain methods of science has led to the emergence of new trends in the development of one or another application scope. It is determined that the main directions of research in the framework of modern applied linguistics do not constitute a closed list, because life is a dynamic process, and the development of scientific and technological progress. New areas of practical use of the language necessarily to identify are determined. The tendencies in the development of applied linguistics in the context of the integration of scientific branches are marked.

Key words: applied linguistics, linguistics applied, tendencies, integration.

Постановка проблеми. Лінгвістика входить до складу філології (грец. *philologia*, буквально – любов до слова), яка вбирає всю глибину людського буття, перш за все, духовного. Лінгвістика має тісні зв'язки з історією, психологією, філософією та іншими науками, оскільки практично для всіх наук вона виступає, перш за все, джерелом знання про термінологію тієї чи іншої науки. Предмет її дослідження – слово – слугує засобом ознайомлення людства з досягненнями будь-якої науки. Лінгвістика не завжди торкається культурологічного аспекту питання, хоча іноді й виникають лінгво-філософські проблеми. На думку російського філолога М. Гаспарова, «за перевагу у філології сперечаються лінгвістика й літературознавство, причому лінгвістика веде наступальний бій, а літературознавство – оборонний чи той, що відвертає увагу» [1, с. 99].

Якщо лінгвістика характеризує мову, то література є частиною лінгвістики. Лінгвістика може враховувати мову літературних текстів, так як вона може аналізувати тексти в різних галузях. Лінгвістика не може в цьому розумінні покривати всю мовну діяльність. З цього погляду Р. Каплан та В. Грейб коментують дану пробле-

му так: «Термін «прикладна лінгвістика» розкриває фундаментальні труднощі з того боку, з якого не може розв'язати «лінгвістика». Враховуючи ці труднощі, у межах власне лінгвістики, мабуть, не слід очікувати ясних рішень та чіткої делімітації для визначення прикладної лінгвістики» [2, с. 5–6].

Аналіз основних досліджень та публікацій. На симпозиумі, що відбувся в Американській асоціації прикладної лінгвістики (Американська академія мистецтв і літератури) в Сент-Луїсі у 2001 році, розглядалися проблеми історії прикладної лінгвістики на прикладі чотирьох різних країн. Зокрема, П. Ангеліс запропонував чотири історичні періоди (починаючи з 1920 року) виникнення, становлення та розвитку прикладної лінгвістики. Цей поділ вказує на поступовий перехід від акценту на лінгвістику до «поширення мовної діяльності з мінімальним зв'язком з лінгвістикою», починаючи з 90-их років ХХ ст. [3, с. 1–12]. Ми погоджуємося з думкою П. Ангеліса щодо такої історичної періодизації. Отже, прикладна лінгвістика в Північній Америці дійсно має ідентифіковане коріння в лінгвістиці. З огляду того, що у цьому регіоні при-

кладна лінгвістика розвивалася з плином часу в орієнтирах та масштабах, то вона одержала назву північноамериканської лінгвістики. Значний обсяг роботи, спрямований на реальні світові питання, пов'язані з мовою, можна віднести до провідних північноамериканських лінгвістів, хоча вони й не характеризуються як прикладна лінгвістика. Багато чого з минулого досвіду розвитку прикладної лінгвістики тепер можна тлумачити як новаторський тип прикладної лінгвістики, який раніше був лише формальним визначенням прикладної лінгвістики або лінгвістики [3].

Дослідження проблеми вивчення прикладної лінгвістики привертало увагу відомих науковців (П. Ангеліс, В. Грейб, А. Девіс, Р. Каплан, М. Сельсе-Мурсія, Н. Шмітт [2–7] та ін.). На думку деяких науковців, «прикладна лінгвістика використовує те, що ми знаємо про (а) мову, (б) як вона вивчається та (в) як використовується для того, щоб досягти якоїсь мети чи розв'язати деякі проблеми в реальному світі» [7, с. 1]. Вони вказують, що «традиційно основними проблемами прикладної лінгвістики були теорія оволодіння другою мовою, педагогіка другої мови та інтерфейс між ними» [7, с. 2].

Визначення В. Грейба та Р. Каплана не дуже відрізняється від визначень попередніх науковців. Вони вважають, що «основою прикладної лінгвістики є спроба розв'язати мовні проблеми, які мають люди в реальному світі, будь-то учні, вчителі, керівники, вчені, адвокати, постачальники послуг, ті, хто має потребу в соціальних послугах, проходить тестування, розробники стандартів, укладачі словників, перекладачі або ряд бізнес-клієнтів» [2, с. 9]. Прикладна лінгвістика, на їхню думку, – це не просто розвиток нових теорій. Вона пов'язана з новими даними. Прикладні лінгвісти, «ймовірно, рухаються до аналізу нових даних, а не продовжують сперечатися з новою теорією» [2, с. 14].

Отже, лінгвістика буде найбільш корисною для майбутньої прикладної лінгвістики, виступаючи як дескриптивна лінгвістика. Р. Каплан та В. Грейб ототожнювали в своїх ранніх виданнях прикладну лінгвістику з новою дисципліною [2]. Зауважимо, що, за В. Грейбом, немає відмінності між прикладною лінгвістикою та лінгвістикою. Тут доречно було б послатися на визначення «прикладної лінгвістики» (за Р. Капланом та В. Грейбом) як нової дисципліни. Безумовно, має сенс використовувати термін «предмет», а не «дисципліна» для розмежування питань та інтересів.

Тож, метою статті є дослідити сучасні тенденції розвитку прикладної лінгвістики у контексті інтеграції наукових галузей.

Викладення основного матеріалу. Історію становлення прикладної лінгвістики (за Грей-

бом) можна подати такими етапами [4]: 1948 р. – перші згадування про прикладну лінгвістику в журналі «Language Learning: A Journal of Applied Linguistics»; 50-і роки XX ст. – усвідомлення структурної та функціональної лінгвістики, яка могла б бути застосована у викладанні мови; грамотність у L2 та L1; 60-і роки – оцінювання; контроль мови; поява першої школи прикладної лінгвістики (SLA); 70-і роки – поява мовних проблем реального світу; викладання мови залишається важливим; удосконалюється оцінювання, з'являється грамотність у SLA, багатомовність, права мовних меншин, мовне планування та стандарти. Отже, наприкінці 70-их років XX ст. формується локально розташоване лінгвістичне середовище, яке потребує аналізу. Водночас виникає описова та функціональна лінгвістика (мова, заснована на функціональності та дискурсу), з'являються різноманітні підходи й міждисциплінарність. І, як наслідок, з'являється широкий спектр досліджень методології та інструментів прикладної лінгвістики.

У 80-і роки XX ст. з'являється перспектива «лінгвістики прикладної», відбувається її вихід за межі викладання мови та вивчення мови. Розвиток прикладної лінгвістики знайшов своє відображення у вдосконаленні оцінювання мови, стандартів, планування мови, у використанні її в професійному середовищі, зокрема, перекладі, лексикографії, багатомовності, мові та технології, корпусній лінгвістиці.

У 90-і роки спостерігається поєднання більшості підкатегорій прикладної лінгвістики, опора на підтримувальні дисципліни: психологію, освіту, антропологію, соціологію, політичні науки, урядове навчання, вивчення англійської мови, а саме: риторики, твору та грамотності. Отже, під кінець 90-их років XX ст. у розвитку прикладної лінгвістики спостерігаються такі тенденції: викладання й вивчення мови та SLA: обізнаність, дослідницька діяльність, CLT, TBL, CBI; критичне навчання: критичний дискурс-аналіз, педагогіка, оцінювання тощо; використання мови в академічних та професійних оточеннях – EAP; дескриптивний аналіз та корпусна лінгвістика; багатомовність; тестування мови; посередницькі дисципліни [4].

Отже, аналіз історичних етапів становлення прикладної лінгвістики (за В. Грейбом) дав змогу зосередити увагу на таких позиціях, що характеризують основи прикладної лінгвістики: появу академічних журналів та асоціацій; визначення лінгвістики як основного знання (але мета не тільки в застосуванні лінгвістики, а й у поєднанні її підкатегорій); появу реальних світових проблем керування мовою; виокремлення підтримувальних дисциплін (психології, освіти, антропо-

логії, політичної науки, соціології); появу між-дисциплінарного навчання; установлення основних питань і практики викладання мови; виокремлення підкатегорій: SLA, судова лінгвістика, тестування мови, корпусна лінгвістика, лексикографія, створення словників, мовний переклад, дослідження з письма другої мови; появу навчання, пов'язаного з мовою: мовна патологія, обробка природної (рідної) мови, грамотність L1 [2].

Представники американської теорії вважають, що існує незначний зв'язок між лінгвістикою та прикладною лінгвістикою, прикладною лінгвістикою (AL) та лінгвістикою прикладною (LA). Цікавою є думка Т. Макнамара [8], який вказує на різні поняття австралійської прикладної лінгвістики. На відміну від Великої Британії та США, австралійська прикладна лінгвістика взяла за основу прикладну лінгвістику сучасних мов та мови іммігрантів, а не англійську мову. Це значна робота із застосування лінгвістики в розробці навчальних матеріалів та систем письма для мов аборигенів. Варто звернути увагу на те, що австралійське поняття прикладної лінгвістики більше відображає вплив континентальної Європи та США, ніж Великої Британії. Англійське поняття прикладної лінгвістики з'явилося наприкінці ХХ ст. і використовувалося в контексті викладання рідної мови та англійської мови для іммігрантів (ESL) а не як іноземної (EFL). Основне британське поняття EFL з'явилося в Австралії тільки в 80-х роках ХХ ст. Відмінним у прикладній лінгвістиці Австралії була як її робота про мову у сфері освіти, так і про відносно нові мови мігрантів (зв'язок зі збереженням мови) з урахуванням грамотності англійської мови [8]. В обох цих напрямках роль лінгвістики (у розумінні застосування лінгвістики) має важливе значення, відображене в наукових працях М. Холлідея та М. Клайна.

У створенні Національного Інституту Мов (та Грамотності) Австралії на початку 90-их років ХХ ст. взяли участь кілька прихильників двох понять: лінгвістики прикладної та прикладної лінгвістики. Це допомогло Інституту сформулювати головне завдання щодо планування мовних питань. Британське поняття прикладної лінгвістики, як зауважує А. Девіс, являє собою навмисну спробу встановити дистинктивну прикладну лінгвістику, яка не була лінгвістикою (отже, за змістом, не є лінгвістикою прикладною (LA)) [6]. Британська асоціація Прикладної лінгвістики (BAAL) була офіційно заснована в 1967 році з метою «сприяння розвитку освіти шляхом зміцнення будь-якими законними благодійними засобами використання мови, оволодіння мовою та вивчення мови, налагодження міждисциплі-

нарного співробітництва в дослідженні» (BAAL, 1994). Британське поняття прикладної лінгвістики широко подано в навчальному курсі прикладної лінгвістики в Единбурзі, який не мав підзаголовка «викладання мови», тобто прикладна лінгвістика ототожнювалася з поняттям «викладання мови». Поступово, протягом тридцяти років, вона стала більш схожою на вступ до викладання (англійської) мови, яка вже передбачала вивчення окремих аспектів лінгвістики. Згодом, лінгвістика стала мейнстрімом.

В ювілейному номері інформаційного бюлетеня Асоціації прикладної лінгвістики Австралії (ALAA) відзначається, що за останні 20 років у дослідженнях, «котрі спиралися на більш широке коло дисциплін» [9, с. 19], «прикладна лінгвістика намагається розв'язати мовні проблеми, які мають люди в реальному світі» [5, с. 25], вона «... зазнала значного розширення масштабів і зараз сприяє теоретичним поглядам на ряд галузей» [10, с. 26].

Водночас, Мутон де Грюйтер, один із провідних видавців у цій галузі, присвячує 45 сторінок брошури переліку напрямів прикладної лінгвістики, а саме: оволодіння мовою (L1 та L2), психо-, нейролінгвістиці, викладанню мови, соціолінгвістиці, дослідженню гумору, прагматиці, аналізу дискурсу / риториці, тексту / обробці / письмовому перекладу, комп'ютерній лінгвістиці – машинному перекладу, корпусній лінгвістиці, контролю мови / діалектології.

У дослідженнях Б. Ремптона знаходимо аргументи на користь прикладної лінгвістики, які уникають спроби знайти розв'язання. Науковець зауважує, що якщо в минулому в галузі прикладної лінгвістики спостерігалася тенденція пов'язувати спеціальні переваги для ерудита, формуючи його або її як головного героя, мудреця або церемоніймейстера, то зараз це здається менш актуальним [11].

Вважаємо за необхідне знайти відмінності між двома поняттями: «прикладна лінгвістика» та «лінгвістика прикладна». З цією метою звернулися до наукових праць американського дослідника Х. Віддоусона, який пояснює відмінності між цими поняттями в тому, що «у випадку *лінгвістики прикладної* застосовується припущення, що проблема може бути переформульована прямим та одностороннім застосуванням понять і термінів, які впливають з лінгвістики. Тобто, мовні проблеми піддаються лінгвістичним розв'язанням. У разі *прикладної лінгвістики*, втручання – це принципово питання посередництва... прикладна лінгвістика... повинна відноситися та примиряти різні уявлення реальності, у тому числі й лінгвістики, не виключаючи інші» [12, с. 5].

Соціальна значущість застосування лінгвістики широко пропагується Л. Блумфілдом, який висловив сподівання, що «методи та результати лінгвістики ... [та] вивчення мови може допомогти нам зрозуміти та управляти людськими справами» [13]. У 1970 році Р. Робінс, який представляє Європейське поняття (тлумачення), прагнув заохочувати використання лінгвістичних ідей і методів: «Учитель, який розуміє і може використовувати методи наукової лінгвістики, знайде легший спосіб викладання мови своїм учням» [14, с. 308]. Через п'ятдесят років після Л. Блумфілда Х. Браун робить аналогічне твердження: «Прикладна лінгвістика розглядалась як підклас лінгвістики протягом кількох десятиліть, і це означало застосування основ лінгвістики у певних більш-менш практичних питаннях» [15, с. 147].

Отже, поняття «лінгвістика прикладна», на перший погляд, впливає з європейського філологічного поняття, яке було експортовано в США завдяки вченим (Р. Якобсон), та поняття північноамериканських мовно-антропологічних «польових робіт», які потрібні для інтенсивного використання неписьмених інформаторів і лінгвістичного опису мов корінних народів з метою культурного аналізу. Прикладна лінгвістика, що розкривається в роботах Г. Світа та А. Ховатта, «заснована на прикладному понятті викладання мови, яке триває безперервно до наших днів» [16, с. 189].

У сучасній науці спостерігається тенденція до інтеграції наукових галузей, виникнення нових дисциплін на межі кількох наук. Суспільство дедалі більше потребує спеціалістів інтегрального типу, здатних реалізувати завдання, які впливають із практичних потреб людини. Прикладна лінгвістика – це галузь лінгвістики, орієнтована на практичне застосування здобутків теорії мови в різних сферах людської діяльності, пов'язаних з використанням мови. Прикладна лінгвістика оперує новітніми засобами обробки інформації (комп'ютерами), суто лінгвістичними й математичними методами дослідження.

Освіту у сфері лінгвістики можна умовно поділити на три основні блоки: підготовка викладачів, перекладознавство та спеціальності, так чи інакше пов'язані з суспільними комунікаціями. Дисципліни «Теоретична і прикладна лінгвістика», «Теорія і практика міжкультурної комунікації», «Інтелектуальні системи в гуманітарному середовищі» розглядають мову як один із основних механізмів, що керують сучасним світом, як його найважливішу структурну одиницю. За словами М. Кронгауза, директора Інституту лінгвістики Російського державного гуманітарного університету, сьогодні ми спостерігаємо

розквіт прикладних напрямів у лінгвістиці. Якщо в Радянському Союзі готували в основному теоретиків, а з прикладних спеціальностей – викладачів і фахівців з письмового перекладу, то на теперішній час ситуація докорінним чином змінилася. Сьогодні лінгвісти потрібні у всіх галузях бізнесу, економіки, політики тощо. Саме цей новий підхід і послугував відправною точкою для розвитку прикладної лінгвістики [1, с. 98–100].

Одним із найбільш поширених напрямів прикладної лінгвістики є традиційний напрям використання природної мови (як рідної, так і іноземної) у процесі комунікації людей, тобто лінгводидактики мов, що складається з проблем письма (графіки), методики навчання рідній й іноземним мовам, орфографії й пунктуації та їх удосконаленню, мовної культури тощо. Цей напрям ще має назву конкретного мовознавства, тобто такого, що вивчає окремі (конкретні) мови (україністика, русистика тощо) [17, с. 426].

Функціонування кожної мови як засобу спілкування вивчається в межах функціональної лінгвістики, яка, на відміну від конструктивної лінгвістики, що вивчає мову, надає перевагу дослідженню мовлення. Практичне використання мов є неможливим без урахування особливостей мовного спілкування та таких його складових, як мовець, адресат, повідомлення, контекст, специфіка контакту та код (засоби) повідомлення, які вивчаються у межах комунікативної лінгвістики. Комунікативні процеси, що розглядаються у комунікативній лінгвістиці, аналізуються з урахуванням зв'язку конкретних мов з культурою, взаємодією мовних, етнокультурних і етнопсихологічних чинників, які є предметом аналізу етнолінгвістики, тісно пов'язаної з так званою зовнішньою лінгвістикою, об'єктом якої є сукупність етнічних, соціальних, історичних, географічних та інших чинників як нерозривно пов'язаних з розвитком і функціонуванням мови [17, с. 423].

Посилення міжнародних зв'язків активувало розвиток таких напрямів прикладної лінгвістики, як інтерлінгвістика, що вивчає міжнародні мови як засіб міжнародного спілкування [17, с. 424], та перекладознавство, у межах яких набули особливої актуальності питання транскрипції усного мовлення, транслітерування тощо. Теоретичним підґрунтям для розвитку цих прикладних напрямів можна вважати досягнення в галузі порівняльного мовознавства (контрастивної лінгвістики, конфронтативної лінгвістики), яке на підставі зіставного методу вивчає дві чи більше мов з метою виявлення їх подібностей і відмінностей на всіх рівнях мовної структури [17, с. 422].

Використання певних наукових методів зумовило появу нових напрямів у розвитку тієї чи іншої прикладної сфери. Так, наприклад, застосування методів картографування та лінгвістичної географії (нанесення на географічну карту ізоглос – меж поширення певних мовних явищ) зумовило розвиток ареальної лінгвістики (лінгвогеографії, просторової лінгвістики), тісно пов'язаної з таким напрямом прикладної лінгвістики, як картографія, тобто лінгвістичне забезпечення створення та використання географічних карт [18].

Актуальним є і практичне використання лінгвістичних даних у стилістичній діагностиці, стилеметрії, при автоматизації певних процесів (наприклад, видавничого), які стали цікавими напрямками сучасної прикладної лінгвістики. Прикладний характер має і проблема дешифрування. Отже, мова як соціальне явище функціонує в тісній взаємодії з суспільством. Стан і розвиток мови залежить від суспільних процесів, і навпаки, мова здатна впливати на стан суспільства.

Така взаємозалежність зумовила ще один традиційний напрям прикладної лінгвістики – участь у мовній політиці держави, яка здатна реалізуватися в розробці алфавітів, принципів орфографії, ліквідації неписьменності; виборі й затвердженні державної мови; визначенні положення інших мов відносно державної мови; розробці, уніфікації та стандартизації національної термінології; питаннях найменування й перейменування (міст, вулиць, площ).

Близькою до зазначених напрямів є проблема прикладної термінології, яка може бути представлена такими аспектами: проблема засвоєння носієм мови певних термінів або/й певних терміносистем; систематизація терміносистем; укладання термінологічних словників; стандартизація й уніфікація науково-технічної термінології; виявлення співвідношення міжгалузевих термінів і співвідношення при перекладі іншомовних текстів; урахування динамічності в розвитку терміносистем; автоматизація систем термінів певних галузей тощо. Найбільш давньою прикладною сферою мовознавства можна вважати прикладну лексикографію. На сучасному етапі її розвитку цей напрям прикладної лінгвістики, окрім розробки традиційних паперових словників, збагатився таким аспектом, як комп'ютерна лексикографія, яка в поєднанні з даними нової науки – системології – здатна продукувати такі електронні лексикографічні форми, якими є інформаційно-пошукові тезауруси.

Розвиток лінгвістичних досліджень останніх десятиліть характеризується міждисциплінарною взаємодією лінгвістики з іншими науками (кібернетикою, інформатикою, семіотикою, со-

ціологією, психологією тощо). Інтегрованість зусиль учених зумовила розвиток таких комплексних наук, як соціолінгвістика, психолінгвістика, нейролінгвістика, когнітивна лінгвістика, математична лінгвістика, кібернетична лінгвістика, комп'ютерна лінгвістика тощо.

Кожну з цих наук доцільно розглядати як окремих напрям прикладної лінгвістики, який здатен дати суттєвий поштовх розвитку новітніх технологій, науково-технічному прогресу в цілому. Особливу роль у цьому відводиться саме комп'ютерній лінгвістиці, яка охоплює питання автоматичного (машинного) перекладу, лінгвістичного забезпечення інтелектуальних систем, створення інформаційних мов, автоматичного анотування та індексування документів, автоматичного аналізу (розпізнавання) й автоматичного синтезу тексту, комп'ютеризації навчання тощо. Вищезазначені аспекти комп'ютерної лінгвістики мають безпосереднє відношення до проблем штучного інтелекту, розв'язання яких потребує комплексних зусиль дослідників різних наук.

Вважаємо за доцільне назвати ще один з напрямів прикладної лінгвістики – документознавство, адже саме документ є втіленням лінгвістичного забезпечення людської комунікації, що полягає в обробці, зберіганні, передаванні соціально значимої інформації, зафіксованої в текстах.

Основні напрями досліджень у межах сучасної прикладної лінгвістики не становлять собою закритого переліку, адже життя – процес динамічний, і розвиток науково-технічного прогресу виявляє й ще обов'язково виявить нові сфери практичного застосування мови. Однак і дослідження зазначених прикладних аспектів мови має багатогранні перспективи, особливо в Україні. У США лінгвістика належить традиційно до напрямку підготовки «Іноземні мови, література та лінгвістика», проте найчастіше вона є окремою освітньою програмою, оскільки США є центром світової лінгвістики [19, с. 130].

Отже, дослідження розвитку прикладної лінгвістики у контексті інтеграції наукових галузей дозволило виокремити такі *тенденції*: розвиток фундаментальних досліджень у галузі лінгвістики; інтеграція мовних дисциплін; поступове набуття лінгвістикою статусу мейнстріму; розширення напрямів прикладної лінгвістики (оволодіння мовою (L1 та L2), психо-, нейролінгвістика, викладання мови, соціолінгвістика, дослідження гумору, прагматика, аналіз дискурсу / риторика, текст / обробка / письмовий переклад, комп'ютерна лінгвістика – машинний переклад, корпусна лінгвістика, контроль мови / діалектологія), лінгводидактики мов, функціональної лінгвістики, конструктивної лінгвістики, комунікативної лінгвістики, етнолінгвістики, зовніш-

ньої лінгвістики, інтерлінгвістики, перекладознавства, транслітерування, зіставного мовознавства, контрастивної лінгвістики, конфронтативної лінгвістики, ареальної лінгвістики, лінгвогеографії, просторової лінгвістики, картографії, стилеметрії, документознавства тощо; поширення досліджень з прикладної лінгвістики в академічних колах, наукових відомствах, міжнародних журналах, асоціаціях; стрімкий розвиток прикладних напрямів у лінгвістиці: у всіх галузях бізнесу, економіки, політики, освіти тощо; міждисциплінарна взаємодія з іншими науками (кібернетикою, інформатикою, семіотикою, соціологією, психологією тощо) та розвиток комплексних наук (соціолінгвістики, психолінгвістики, нейролінгвістики, когнітивної лінгвістики, математичної лінгвістики, кібернетичної лінгвістики, комп'ютерної лінгвістики тощо).

Висновки. Досліджені тенденції розвитку прикладної лінгвістики дають нам загальну увагу про професійну підготовку прикладних лінгвістів у США, що спонукає нас до ретельного розгляду професійної підготовки майбутніх фахівців з прикладної лінгвістики, а саме аналізу змісту та організаційно-педагогічних засад професійної підготовки бакалаврів гуманітарних наук з прикладної лінгвістики в університетах США.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гаспаров М. Л. Филология как нравственность / М. Л. Гаспаров // Записки и выписки. – М., 2001. – С. 98–100.
2. Kaplan R. B. Applied linguistics and the Annual Review of Applied Linguistics / R. Kaplan, W. Grabe // Applied linguistics as an emerging discipline. Annual Review of Applied Linguistics / ed. W. Grabe. – 2000. – № 20. – P. 3–17.
3. Angelis P. The roots of applied linguistics in North America / P. Angelis // Colloquium on The Roots of Applied Linguistics in Different Contexts. – 2001. – № 24(1). – P. 1–12.
4. Grabe W. Applied linguistics : an emerging discipline for the twenty-first century / W. Grabe // The Oxford handbook of applied linguistics / ed. R. B. Kaplan. – Oxford : Oxford University Press, 2002. – P. 3–12.
5. Grabe W. Applied linguistics in the 21st Century / W. Grabe // Applied Linguistics Association of Australia Newsletter. – 2001. – new series 44. – P. 24–26.
6. Davies A. British applied linguistics. Colloquium on The Roots of Applied Linguistics in Different Contexts / A. Davies. – St. Louis : AAAL, 2001.
7. Schmitt N. An overview of applied linguistics / N. Schmitt, M. Celce-Murcia // An introduction to applied linguistics / ed. N. Schmitt. – London : Arnold, 2002. – P. 1–16.
8. McNamara T. The roots of applied linguistics in Australia. Colloquium on The Roots of Applied Linguistics in Different Contexts / T. McNamara. – St. Louis : AAAL, 2001.
9. Lewis M. Looking ahead in applied linguistics / M. Lewis // Applied Linguistics Association of Australia Newsletter. – 2001. – new series 44. – P. 18–19.
10. Baynham M. Applied linguistics : imagining the future / M. Baynham // Applied Linguistics Association of Australia Newsletter. – 2001. – new series 44. – P. 26–28.
11. Rampton B. Retuning in applied linguistics / B. Rampton // International Journal of Applied Linguistics. – 1997. – № 7(1). – P. 3–25.
12. Widdowson H. On the limitations of linguistics applied / H. Widdowson // Applied Linguistics. – 2000. – № 21(1). – P. 3–25.
13. Linguistics. College of Arts and Sciences. The Ohio State University [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://undergrad.osu.edu/majors/pdfview.aspx?id=99>.
14. Robins R. H. General linguistics : an introductory survey / R. H. Robins. – London : Longman, 1980. – 356 p.
15. Brown H. D. Principles of language learning and teaching / H. Douglas Brown. – 2nd edition. – Englewood Cliffs, NJ : Prentice-Hall, 1987. – xvi + 285 p.
16. Howatt A. P. R. A history of English language teaching / A. P. R. Howatt. – Oxford : Oxford University Press, 1984. – 394 p.
17. Кочерган М. П. Загальне мовознавство : підручник / М. П. Кочерган. – К. : Видавничий центр «Академія», 2003. – 464 с.
18. Кобрин Р. Ю. Лингвистика в картографии / Р. Ю. Кобрин // Прикладное языкознание : учебник / [Л. В. Бондарко, Л. А. Вербицкая, Г. Я. Мартыненко и др.] ; отв. ред. А. С. Герд. – СПб. : Изд-во С.-Петербург. ун-та, 1996. – С. 408–419.
19. Семенов О. М. Сьогодення філологічних професій : соціальне замовлення чи реалізація особистісних потреб / О. М. Семенов // Вісник Черкаського університету. Сер. «Педагогічні науки». – 2010. – Вип. 186. – С. 135–139.